

DATUM 10-7-2014

AAN Commissie Ruimte Groen en Water

VAN gedeputeerde R.E de Vries

DOORKIESNUMMER

ONDERWERP Huidige toestand KRW-oppervlaktewaterlichamen als basis voor het SGBP2

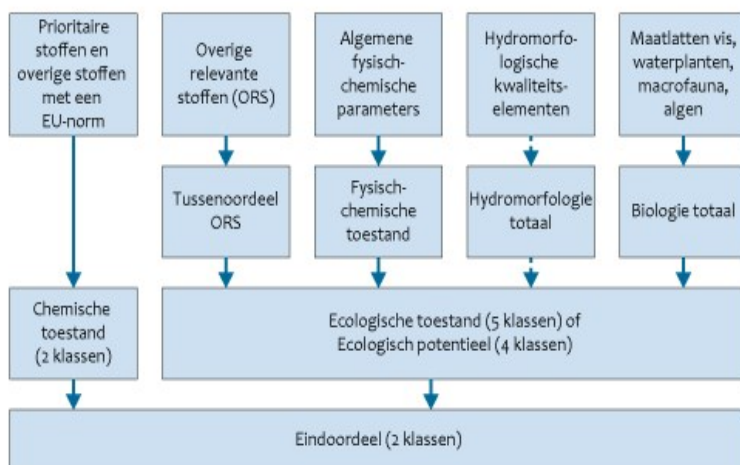
2014RGW94

In uw vergadering van 31 maart 2014 heb ik toegezegd u te informeren over de toestand van de KRW oppervlaktewaterlichamen (OWL). Voor de opstelling van het 2^e Stroomgebiedbeheerplan (SGBP2) is begin 2014 de huidige toestand van de oppervlaktewaterlichamen in beeld gebracht. In de bijlage is deze voor alle OWL in Utrecht weergegeven, met daarnaast de toestand zoals deze in 2009 is vastgelegd in het Deelplan KRW provincie Utrecht. In deze memo ook een fragment uit de brief van de minister IenM aan de Tweede Kamer over de resultaten van de KRW.

Huidige toestand

Het bepalen van de huidige toestand is een verplichting in de KRW en dient om te bepalen welke maatregelen nodig zijn om de doelen te halen en om een vergelijking te kunnen maken met de toestand in 2009. Het schema hiernaast laat zien welke elementen de chemische en ecologische toestand bepalen en hoe een eindoordeel tot stand komt.

Beoordeling waterlichamen volgens Kaderrichtlijn Water-systematiek

De KRW kent het beginsel van 'one-out-all-out'. Dat houdt in dat indien een ecologische parameter niet voldoet, het gehele oppervlaktewaterlichaam niet voldoet.

Ecologie 2014

Bij de vergelijking tussen 2009 en 2014 in de bijlage blijken evenveel OWL in een betere klasse als in een slechtere klasse gekomen. Het is lastig om daar conclusies aan te verbinden. De waterbeheerders geven aan dat er goede vooruitgang is geboekt en constateren in de praktijk zichtbare verbeteringen van de kwaliteit. Dit blijkt niet altijd uit de het eindoordeel van de huidige toestand.

Dat heeft te maken met enkele factoren.

1. Het principe 'one-out-all-out'. Er zijn geen waterlichamen waarvoor *alle* kwaliteitselementen goed scoren. Daarom is het oordeel 'Totaal ecologie' nog niet significant overall verbeterd ten opzichte van 2009.
2. Bovendien wordt voor de toestand van een OWL in 2014 een deels gewijzigde systematiek toegepast op basis van voortschrijdend inzicht. Er zijn veranderde matlatten, soms een andere typering toegekend (en dus toetsing aan een andere maatlat), natuurlijke variatie in meetresultaten of een verbeterde nauwkeurigheid van de metingen die een rol spelen. (zie ook kader).
3. De effecten van maatregelen op de biologie treden pas vertraagd in. De maatregelen uit het SGBP1 zijn nog in uitvoering. Bij werkzaamheden in de watergang door bijvoorbeeld de aanleg van een natuurvriendelijke oever gaat de kwaliteit eerst achteruit en moet de ecologie weer in evenwicht komen.

Dit alles betekent dat de huidige ecologische toestand 2014 slechts een indicatie is voor de toestand aan het eind van de eerste planperiode. Gezien de veranderingen in de systematiek en het feit dat de beoordeling in 2009 vaak op basis van *expert judgement* was gebaseerd, beschikken we eigenlijk nu pas over een echte nulsituatie.

Chemie 2014

De chemische toestand is ontoereikend als één of meer van de 33 prioritare stoffen in normoverschrijdende concentraties wordt gemeten ('one-out-all-out'). Er zijn voor chemie twee klassen in de KRW: voldoet en voldoet niet.

In 2009 werd de chemische kwaliteit voor meer waterlichamen dan in 2014 als goed beoordeeld. Toch is de chemische kwaliteit sindsdien niet verslechterd. De belangrijkste redenen voor de slechtere beoordeling zijn:

- Voor een aantal prioritare stoffen zijn de normen strenger geworden;
- We kunnen inmiddels beter meten: stoffen waarvan de norm in 2009 nog onder de detectiegrens lag kunnen nu wel in zulke lage concentraties worden gemeten.

In dergelijke gevallen kan de chemische toestand in 2014 slechter worden beoordeeld terwijl er van een werkelijke achteruitgang geen sprake is. Landelijk is afgesproken in mei 2014 een toetsing aan de nieuwe BKMW normen (2015) uit te voeren. De bedoeling hiervan is om prognose te doen over de toestand in 2021, zodat in de komende periode al maatregelen kunnen worden genomen. Het blijkt dat voor PAK in de meeste OWL normoverschrijdingen (norm 2015) zijn te verwachten. Een belangrijke diffuse bron van PAK is verkeer. Via de lucht (droge- en natte depositie; neerslag) komen PAK in het (water) milieu terecht. Gezien de hoge verkeersdichtheid in Nederland en de import via de lucht vanuit het buitenland, zal deze problematiek een landelijke aanpak vragen.

Er zijn stoffen die worden aangetroffen in het oppervlaktewater waarvan het gebruik inmiddels verboden is. Omdat deze stoffen dus niet meer worden toegevoegd, is de verwachting dat deze onder de norm komen.

Net als bij de ecologie geldt bij chemie ook 'one-out-all-out'.

Hoewel de chemie soms rood scoort in KRW methodiek, voldoen de zwemwateren wel aan de normen van de Zwemwaterrichtlijn.

Conclusie

De waterschappen geven aan dat feitelijk verbeteringen in de waterkwaliteit zijn te constateren en op parameterniveau ook zijn vast te stellen aan de hand van monitoringsscores. Door verschillende factoren blijkt dit onvoldoende uit het huidige oordeel ecologie en chemie 2014, mede als gevolg van de (gewijzigde) systematiek. Dat maakt dat de scores van de huidige toestand 2014 niet goed te vergelijken is met de toestand uit 2009. Daardoor wordt het moeilijk om cijfermatig conclusies te trekken over de effecten van de maatregelen in de eerste planperiode. De minister van IenM bevestigt dit beeld in haar brief aan de Tweede Kamer (zie hieronder) en is met de EU in overleg om het beginsel 'one-out-all-out' te wijzigen.

Wat betreft chemie hebben waterschappen niet allemaal dezelfde benadering gekozen. Omdat de nieuwe normen nog moeten worden vastgesteld hebben niet alle waterschappen meetgegevens volgens de nieuwe norm verwerkt in de database, omdat zij daarop niet willen vooruitlopen. Dit betekent dat de gegevens over chemie tussen waterschappen onderling niet vergelijkbaar zijn.

Landelijk beeld

Fragment uit brief minister IenM aan Tweede Kamer 2 juni 2014:

Voortgang Kaderrichtlijn Water

"Ik ben verheugd u te kunnen melden dat de kwaliteit van het oppervlaktewater verbetert. Dankzij de inspanningen van de waterbeheerders zijn in april nieuwe gegevens beschikbaar gekomen over de toestand van ons water. Op basis van metingen tot en met 2013 voldoet ongeveer 40% van de waterlichamen aan de doelen voor algen en vissen, en ruim 20% voor waterplanten en kleine ongewervelde waterdierpjes. Dit is een toename van 2 – 10% ten opzichte van de

De toestand 2009 en 2014 zijn moeilijk vergelijkbaar vanwege verschillende factoren.

1. Veranderde maatlatten. Sinds de beoordeling bij de aanvang van de vorige planperiode zijn de maatlatten waarmee de toestand wordt bepaald aangepast. Dit heeft er toe geleid dat er na toetsing met nieuwe maatlatten soms een slechtere toestand is bepaald dan bij de eerste beoordeling. In de praktijk blijkt de werkelijke toestand na toetsing met de oude maatlatten niet te zijn verslechterd.

2. Nieuwe typering. Verbeterde inzichten hebben geleid tot een nieuwe typering van het waterlichaam. Bij een ander type waterlichaam horen ook andere maatlatten met andere klassengrenzen. Toetsing aan deze maatlatten heeft in een aantal gevallen geleid tot een slechtere beoordeling van de toestand dan de eerste beoordeling. In de praktijk hoeft de toestand niet te zijn verslechterd.

3. Toevalsfactor. Vanwege de natuurlijke variatie in (ecologische) meetdata ten gevolge van toevalligheden bij de bemonstering en/of weersomstandigheden en vanwege de betrekkelijk lage monitoringfrequentie kan een beoordeling van de huidige toestand slechter uitvallen dan de eerste beoordeling. In de praktijk hoeft de toestand niet te zijn verslechterd.

4. Nauwkeuriger meten: Door verbeterde inzichten in het watersysteem en verbeterde monitoring is een nauwkeurigere toestandsbepaling mogelijk dan bij de eerste beoordeling, die vaak is ingeschat op basis van expert judgement en niet op basis van kennis van meetgegevens per waterlichaam. Als de eerste beoordeling te positief was kan de nieuwe beoordeling slechter uitvallen. In de praktijk hoeft de toestand niet te zijn verslechterd.

beoordeling in 2009. Voor fosfor en voor stikstof voldoet inmiddels bijna 50% van de waterlichamen aan de doelstellingen. Meer dan 95% van de oordelen van de chemische toestand van het oppervlaktewater voldoet aan de Europese normen. Bovendien is het nitraatgehalte in grondwater bijna overal binnen de norm van de Nitraatrichtlijn. Zoals eerder met uw Kamer besproken vertekent de door de Europese Commissie voorgeschreven 'one-out-all-out' methode het beeld van de waterkwaliteit en maskeert de verbetering daarvan. Wanneer de toestand van het water wordt gebaseerd op de minst goed scorende parameter, is er nauwelijks verandering zichtbaar ten opzichte van 2009. De Europese Commissie heeft, op voorstel van Nederland en met steun van andere landen, er mee ingestemd dat er nu kan worden gerapporteerd over de afzonderlijke biologische parameters. Dat heb ik hierboven dan ook gedaan. Deze verbeterde presentatie van de toestand neemt niet weg dat er nog wel de nodige opgaven zijn. In veel oppervlaktewateren zijn de gehalten aan fosfor en stikstof nog niet op het gewenste niveau. Op veel plaatsen zijn teveel bestrijdingsmiddelen en andere microverontreinigingen in het water te vinden. Ook de inrichting van veel wateren moet verder worden verbeterd om ruimte te geven aan oeverplanten en trekvissen en de aanpak van verdroging van natuurgebieden blijft aandacht vragen. Met andere woorden, er blijven lokaal specifieke opgaven. Deze vragen zowel om aanvullende landelijke als gebiedsgerichte maatregelen. "

Bijlage: document met huidige toestand 2014 en toestand 2009

Voor meer informatie verwijs ik u bovendien naar:

- Memo en notitie ecologische waterkwaliteit voor Cie RGW vergadering 24 februari 2014
- Beantwoording schriftelijke vragen Cie RGW maart 2014
- Water in beeld met bijbehorende brief minister IenM mei 2014
<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/waterkwaliteit/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2014/05/20/aanbieding-water-in-beeld-2013.html>
- Brief minister IenM aan TK 2 juni 2014 <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/waterkwaliteit/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2014/06/02/waterkwaliteit.html>
- De doelen, opgaven en voorgenomen maatregelen zijn per waterlichaam transparant gemaakt (www.waterkwaliteitsportaal.nl)

Binnenkort ontvangt u:

- Adviesnota Schoon water Rijn West 2014
- KRW-agenda Rijn Oost 2014
- Voortgangsrapportage KRW over 2013